

Staatsraad Paul Comenencia op de bres voor extreem kleinschalige Caribische landen

‘De jas van de autonomie moet niet te krap en niet te ruim zitten’

*Paul Comenencia
(foto Comité Koninkrijksrelaties)*

‘Als de eisen, die Den Haag aan Aruba, Curaçao en Sint-Maarten stelt voor het verstrekken van financiële hulp, niet goed afgestemd worden op wat - per land - daadwerkelijk mogelijk is, dan organiseert Den Haag zijn eigen teleurstelling. Dan moet het, als straks de opgelegde targets niet gehaald worden, niet alleen de Caribische rijkdelen, maar ook zichzelf aankijken’. Aldus staatsraad Paul Comenencia op 12 juni 2020 tijdens een webinar van de Raad van State.

‘Je zou hopen’, verzuchtte hij, ‘dat, na bijna 400 jaar verbondenheid, deze uitleg overbodig is. Maar, ook na 400 jaar, blijft het kennelijk nodig om steeds weer te herhalen dat de drie Caribische landen aparte gevallen zijn, elk met hun eigen kenmerken en factoren. Deze vereisen serieus maatwerk’.

De ‘drukbezochte’ digitale bijeenkomst werd gehouden naar aanleiding van zijn recente publicatie ‘Verdeeld Koninkrijk, een pleidooi voor nieuw elan in Koninkrijksrelaties’. De vorige nieuwsbrief berichtte daar al over. Aan het webinar werd onder anderen bijgedragen door vice-president Thom de Graaf van de Raad van State, Angel Bermudez, oud-minister van Financiën van Aruba, Marcel Gumbs, voormalig minister-president van Sint-Maarten en Jeroen Recourt, Eerste Kamerlid voor de PvdA.

Tussenmaat die goed zit

Comenencia stelde onder meer het belang van een gemeenschappelijke toekomstvisie centraal. Essentieel onderdeel daarvan is de erkenning, ook door Nederland, van de permanente implicaties van extreme kleinschaligheid. Hij bepleitte differentiatie en het accepteren van maatwerk bij de toepassing van het Statuut voor het Koninkrijk.

‘Nu lokale bestuurders en hun ambtelijke organisaties (als autonoom land) echt helemaal op hun eigen kennis en kunde aangewezen zijn, manifesteert de extreme kleinschaligheid zich in volle hevigheid. Aruba, Curaçao en Sint Maarten blijken microstaatjes met veel beperkingen.

Niet dat ze de autonomie helemaal niet aankunnen, zoals Knops suggereert, maar het valt moeilijk te ontkennen dat de huidige autonomie-jas, om in kleermakerstermen te spreken, verstelling behoeft om - per land - te komen tot een tussenmaat die werkelijk goed zit: niet zo krap dat er geen groei mogelijk is, maar ook niet zo ruim dat de bevolking er, zoals nu, meer last dan gemak van heeft’.

Overbruggingshulp

De Caribische landen hoeven zich hiervoor, aldus Comenencia, niet te schamen. En Den Haag hoeft niet moeilijk te doen over hulp bij het overbruggen van de kleinschaligheid. ‘De concepten ‘small island development states’ en extreme kleinschaligheid zijn al jaren legitieme thema’s op de internationale ontwikkelingsagenda.

Bovendien, in tegenstelling tot veel andere microstaatjes, hebben de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen nog steeds de mogelijkheid om, binnen het Koninkrijks- en Europees verband, samen, de uitdagingen van extreme kleinschaligheid aan te gaan, inclusief de mogelijkheid van goedkope financiële hulp. ‘Count your blessings’, zeg ik in de richting van mijn mede-eilanders’.

Technische assistentie

Voorwaarde is wel dat zij het gesprek hierover met Den Haag zo snel mogelijk willen aangaan. ‘Den Haag moet er oprecht voor open staan en het gesprek moet dan, bij voorkeur, gaan over thema’s die de bevolking van de eilanden direct raken, zoals: onderwijs, cultuur, veiligheid, werkgelegenheid, zorg en duurzaamheid, maar ook financieel beheer. De tijd dringt, zeg ik ook in de richting van Den Haag. Als de financiële hulp die Den Haag, in het kader van de Covid-19-crisis, verleent, niet vergezeld gaat van voldoende technische assistentie om aan de gestelde voorwaarden te voldoen, dan treedt er onherroepelijk vertraging op’.

Deelnemen aan Staten-Generaal

Tot slot adviseerde de staatsraad de Caribische parlementen en gevolmachtigde ministers actiever betrokken te zijn als in de Staten-Generaal Koninkrijksonderwerpen worden behandeld. ‘Neem intensiever deel aan de beide Kamers. Het Statuut biedt er de mogelijkheden toe. Maak er slim gebruik van. Helaas gebeurt dan nog onvoldoende’.